

Helin-Mari Arder: «Liikumine toob mõtteid.»

POSTIMEES, Verni Leivak, 2.detsember 2006

Jazzlauljatar Helin-Mari Arder leiab, et kui tema häält mõne instrumendiga võrrelda, sobiks selleks enim flööti. Loomult pole Helin-Mari aga sugugi flöödilikult õrn – pigem võrdleks teda trombooniga, mis igas orkestris selgelt kuulda.

End juba ammu kuulajate südameisse sättinud lauljanna on ka heas mõttes edasipürgija ja enesearendaja, sest jazzi, nagu ta ütleb, võib lõputult õppida. Seda ta praegu Hollandis teebki. Lisaks haridusele väärtustab Helin-Mari iga rõõmsalt elatud hetke.

Viimased kolm kuud on Helin-Mari Arder elanud Hollandi põhjaosa väikelinnas Groningenis. Väiksusest hoolimata on tegu tudengilinnaga, kus keeb nooruslik elu – baaridel ja kohvikutel pole ametlikke sulgemisaegugi. Helin-Mari sinna sattumise taga on tema isiklik otsus – Helsingis Stadia kõrgkoolis pop- ja jazzlaulu ning pedagoogikat tudeeriv lauljatar pidas lihtsalt õigeks siirduda vahetusüliõpilaseks Prints Clausi konservatooriumi.

Õpib praktilist teooriat

«Siin on praktiline õpetussüsteem, mis lähtub ennekõike õpilasest. Soomes jõutakse ehk teoorias kaugemale, kuid samas ei huvita kedagi, kas õpilane sellest ka aru saab,» kiidab Helin-Mari oma Hollandi alma mater'it. «Siin püütakse asju ühendada: kui midagi teoorias õpitakse, rakendatakse seda kohe ka praktikas.» Üheks õppeaineks ongi nn praktiline teooria.

Õppejõududena astuvad auditooriumi ette ameeriklased, kes väisavad kooli nädalaste tsüklite kaupa. Tegelikult võiks Helin-Maril haridusest juba piisata. On ta ju õppinud Tartu Ülikoolis prantsuse keelt ja kirjandust ning Georg Otsa nimelises muusikakoolis pop- ja jazzlaulu. «Kui saabub hetk, mil arvan, et nüüd on kõik, olen hirmus hea laulja, on nähtavasti midagi valesti,» usub ta siiralt. Alles hiljuti Pariisis antud kontsertidel kulus Helin-Mari varem omandatud prantsuse keel marjaks, sest sai publikuga tõlgi abita suhelda.

Groningenis on Helin-Maril vedanud ka elukohaga, sest tänu hollandlasest tuttavale elab ta ühika asemel eramus. Ja kuigi tuttav teenib leiba insenerina, on tema elamises isegi klaver. Naabrid taluvad kaht musitseerijat meelsasti ega kasuta teadaolevalt kõrvatroppe, kuulates järjekordseid hääleharjutusi vannitoas.

Loomulikult pole Helin-Mari publikuks Hollandis vaid naabrid – esinemispraktika on koolisuisa kohustuslik. Nn lõunakontserte, mida peetakse kooliseinte vahel, võivad lisaks oma maja inimestele priilt kuulama tulla kõik teisedki. «Siin on väga häid lauljaid ja instrumentaliste, kuid ega nende kadestamine edasi aita,» leiab Helin-Mari. «Aga teiste pealt on vahel isegi rohkem õppida kui erialatunnist.» Lisanduvad kohvikbaarides esmaspäeva-, teisipäeva-, kolmapäeva- ja laupäevaõhtuti peetavad jam-session'id, mis muudavad päevad eriti pikaks – meeletu jämmimine kestab tihti kella ühe-kaheni öösel.

Laulud sünnivad teel olles

Raudkindlaks õppeaineks koolis on ka komponeerimine, millega aga meelsasti käsu peale ei tegeleks. Helin-Mari leiab, et kodutöö ja harjutusena peaks seda siiski – hoolimata inspiratsiooni puudumisest – saama käsumeetodilgi teha, kuid tõeline looming sünnib sootuks muus olukorras. Helin-Maril millegipärast teel olles. Kord juhtus nii lennukis, teel Prantsusmaale Bordeaux'sse. «See oli laul «Väike päike», mida inimesed ehk kõige rohkem teavad,» pajatab asjaosaline. «Mul polegi kunagi sellist inspiratsiooni olnud, et viis ja sõnad tulevad täiesti ühel ajal ja pole muud teha, kui need üles kirjutada. Aga noodipaberit mul ju polnud...»

Juhuslikule lehele palavikuliselt noote kribival piigal polnud mahti ringigi vaadata, millise pilguga kaasreisijad teda seiravad. «Sest ikka on hirm, et midagi kaob peast ära. Vahel seda ikka juhtub...» Et seda teemat täielikult välistada, aitas isa, ansamblitest Apelsin ja Hortus Musicus tuntud pillimees ja laulja Jaan Arder tütart diktofoni ostmisel, et too saaks sinna vajalikul hetkel viisijuppe ümiseda. «Aga ma ei kasutanud seda meetodit eriti kaua, sest ühel hetkel hakkas aparaat lihtsalt linti venitama,» naerab Helin-Mari.

Üks mõtisklevat-filosoofilist laadi lugu valmis lauljannal aga hoopis Helsingi rohelises trammis. «Alustasin juba trammipeatuses, tulin parajasti koolist ja mul oli isegi noodipaber kaasas,» mainib ta. Hiiumaa ja Saaremaa vahet sõitev praamgi on Helin-Marile mõjunud inspireerivalt. Või Tallinna ja Helsingi vahel pendeldava kruisilaeva parras. Siis on salvrätikud leidnud endale täiesti uue rakenduse. «Liikumine toob mõtteid,» nendib Helin-Mari.

Elagem olevikus

Oma loomingus püüab lauljatar alati esile tuua sõnumi. Talle ei meeldi, kui laulud kõlavad tühjalt. Filosoofilisele probleemile, kes me oleme ja kust tuleme, ta vastust ei otsi. Pigem hoopis küsimusele, miks oleme just sellised ja mitte teistsugused. «Miks ei suuda inimesed elada praeguses hetkes ja olla rõõmsad ning rahul sellega, mis neil on?» küsib ta retooriliselt. «Jah, kahtlemata on asju, mida tahta, kuid inimesed elavad minu meelest pidevalt rohkem minevikus ja tulevikus kui olevikus,» leiab Helin-Mari just viimase võimaluse kõige õigema olevat. «Ei, ma ei taha öelda, et inimesed peaksid lööma käega tulevikule või mitte mäletama minevikku. Olen lihtsalt ise kogenud, et see on probleem – olnud või tulevat

peetakse olevikust paremaks. Aga tegelikult on meil vaid praegune hetk. Ja sellest tuleks tunda rõõmu. Olen märganud, et ma ise seda tihti ei tee...»

Kas on ehk põhjuseks eemalolek kitarristist elukaaslasest Teet Raikist?

«Kindlasti on asju, mida tahaks teisega jagada, kuigi teda pole siin. Lahusoleku valu tunneksime ehk teravamalt, kui oleksime äsjased tuttavad, aga seda me ju pole,» vihjab Helin-Mari kuus aastat kestnud suhtele ja lisab, et kuna tänavune sügis on lisaks Hollandis viibimisele olnud üsna reisirohke, siis Göteborgis ja Eestis on nende teed ristunud. «Ja õnneks on olemas Skype!»

Igatahes pole järgmine kool, kuhu Helin-Mari astuda tahaks, elumurede ülikool. «Nad teevad siia magistrantuuri, ehk tulen tagasi. Aga nii kaugele ma veel ei mõtle!».

Helin-Mari Arderi diskograafia

- «Hetk vaikust» (2003)
- «Vaikne hetk» (kordusväljaanne 2005, lisa lugudega)
- «Su aknast näen» (2004)
- «Mu süda, ärka üles» (2005)
- «Kuulates Legrand´i» (2006),
esitluskontserdid Jazzkaare raames 7.-9. detsembril.

http://postimees.ee/081206/lisad/arter/232022_print.php